

[Akceptuję](#)

W ramach naszej witryny stosujemy pliki cookies w celu świadczenia państwu usług na najwyższym poziomie, w tym w sposób dostosowany do indywidualnych potrzeb. Korzystanie z witryny bez zmiany ustawień dotyczących cookies oznacza, że będą one zamieszczone w Państwa urządzeniu końcowym. Możecie Państwo dokonać w każdym czasie zmiany ustawień dotyczących cookies. Więcej szczegółów w naszej [Polityce Prywatności](#)

[Portal Informacje](#) [Katalog firm](#) [Praca](#) [Szkolenia](#) [Wydarzenia](#) [Porównania międzylaboratoryjne](#)
[Kontakt](#)

[Laboratoria](#)
[.net](#)
[Innowacje](#)
[Nauka](#)
[Technologie](#)

[Logowanie](#) [Rejestracja](#) [pl](#)

Newsletter

[zapisz się](#)

[Strona główna](#) > [Biznes laboratoryjny](#)

Czy badania naukowe o charakterze podstawowym mogą być przedmiotem patentu?

Co to oznacza w praktyce? Czy badania naukowe o charakterze podstawowym mogą być przedmiotem patentu?

Prawną definicję wynalazku można przedstawić następująco: „Wynalazkiem jest rozwiązanie o charakterze technicznym, które jest nowe, posiada poziom wynalazczy i nadaje się do przemysłowego zastosowania”². Istnieją cztery kategorie wynalazków: produkty, urządzenia, sposoby oraz zastosowania.

Jedynie tak rozumiany wynalazek może być przedmiotem patentu.

Wbrew pozorom tak, i to dużo częściej niż może się to na pierwszy rzut oka wydawać. Nieprzypadkowo czołowe światowe uczelnie, takie jak Uniwersytet w Cambridge czy Uniwersytet Stanforda, które z definicji prowadzą badania głównie w obszarze nauk podstawowych, są

największymi dostawcami zgłoszeń patentowych na świecie. Każde odkrycie naukowe, które spełnia 3 ww. przesłanki jest patentowalne, niezależnie od tego czy było dokonane w wyniku badań podstawowych, czy aplikacyjnych, celowo, czy przypadkowo.

Kryterium nowości oznacza, że w chwili dokonania zgłoszenia patentowego, dane rozwiązanie musi być nowe w skali światowej. Sprawdza się to poprzez tzw. badanie stanu techniki, czyli wszystkich publikacji naukowych, doniesień zjazdowych, patentów i zgłoszeń patentowych do dnia dokonania zgłoszenia patentowego. Nie ma tutaj znaczenia, kto był autorem wcześniejszych doniesień. Bardzo często oznacza to, że sam autor wynalazku niszczy jego zdolność patentową poprzez wcześniejsze publiczne ujawnienie jego istoty- np. w postaci publikacji naukowej lub otwartego wykładu. Z drugiej jednak strony wynalazek nie jest ujawniony do momentu jego fizycznego opublikowania. Tzn. samo zgłoszenie publikacji do redakcji czasopisma naukowego, czy oddanie jej do recenzentów nie niszczy jeszcze kryterium nowości wynalazku. Dopiero ukazanie się artykułu w internecie lub drukiem ma taki skutek. Jest to niezwykle istotna informacja, ponieważ w skrajnych przypadkach, jeśli publikacja zawierająca przypadkowo ujawnioną istotę techniczną wynalazku ma zostać upubliczniona w ciągu krótkiego czasu, możliwe jest (przynajmniej teoretycznie) samodzielne przygotowanie zgłoszenia patentowego i złożenie go do Urzędu Patentowego (choćby 1 dzień przed ukazaniem się publikacji). Koszt dokonania samego zgłoszenia patentowego to zaledwie około 600 zł.

Kryterium poziomu wynalazczego oznacza, że wynalazek jest rozwiązaniem technicznym, które jest nieoczywiste dla tzw. znawcy. Znaczący nazywa się osobą, która zawodowo zajmuje się daną dziedziną wiedzy. Nie jest to więc przypadkowa osoba. Z drugiej jednak strony znawcą nie jest jednostka wybitna w danej dziedzinie (np. utytułowany naukowiec, dla którego wiele rzeczy może być oczywistych), lecz możliwie przeciętny fachowiec³. Ustalenie poziomu wynalazczego jest więc czasami sprawą subiektywną, podlegającą dyskusji. Wynalazki, które nie spełniają kryterium poziomu wynalazczego, mogą być zazwyczaj chronione jako tzw. wzory użytkowe (do 10 lat ochrony).

Aby ukazać, czym jest poziom wynalazczy, można powiedzieć, że skonstruowanie roweru o trzech kołach w rzędzie nie byłoby wynalazkiem (nawet jeśli taki pojazd nie istnieje, jego konstrukcja i zachowanie byłyby łatwe do przewidzenia na podstawie obecnego stanu techniki - rowerów dwukołowych). Jeśli jednak ten sam trzykołowy rower miałby parametry, które nie wynikałyby w oczywisty sposób z dzisiejszej wiedzy, ale byłyby możliwe do przewidzenia tylko w wyniku np. bardzo zaawansowanych obliczeń matematycznych, i dodatkowo, jeśli te dodatkowe parametry zwiększałyby użyteczność roweru (np. szybkość, zwrotność lub jakąkolwiek inną istotną cechę techniczną), to taki rower byłby prawdopodobnie wynalazkiem. Ta nieoczywistość parametrów nowego pojazdu stanowiłaby o jego poziomie wynalazczym.

W ten sposób dochodzimy do trzeciego kryterium wynalazków- przemysłowego zastosowania. Kryterium to wprowadzono, aby odróżnić wynalazki od odkryć naukowych. Kryterium stosowalności przemysłowej oznacza, że wynalazki muszą mieć charakter użytkowy. Nie są patentowalne same odkrycia zjawisk fizycznych, chemicznych, czy biologicznych, ani fragmenty przyrody (jak np. struktury geologiczne, chemiczne, fragmenty roślin i zwierząt), a także odkrycia matematyczne i in.. Dokonanie odkrycia naukowego bardzo często prowadzi jednak do wynalazków, jeśli potrafi się wykazać jego potencjalne zastosowanie przemysłowe [w znaczeniu- gospodarcze o charakterze technicznym- w tym również np. usługowe]. Co istotne, Urzędy Patentowe nie badają, czy dane przemysłowe zastosowanie ma jakikolwiek sens praktyczny. Badane jest jedynie, czy dany wynalazek możnaby teoretycznie zastosować w jakimś procesie przemysłowym (gospodarczym). Bada się to zazwyczaj próbując odpowiedzieć na pytanie, jaki problem techniczny (często zupełnie hipotetyczny i abstrakcyjny) rozwiązuje dany wynalazek.

Jak widać z powyższych przykładów, wynalazek wg Prawa Własności Przemysłowej jest czymś

niematerialnym. Innymi słowy patentowalna jest pewna myśl. Oznacza to m.in., że w większości przypadków nie ma konieczności fizycznego wykonania wynalazku przed jego opatentowaniem (jakkolwiek może to być bardzo pomocne). W powyższym przykładzie trójkołowego roweru nie byłoby konieczne, aby ten rower wykonać przed opatentowaniem, o ile bylibyśmy na podstawie własnych obliczeń przewidzieć wszystkie istotne parametry gotowego pojazdu, jego szczegółową konstrukcję itd.. Na nas jednak spoczywałoby ryzyko, czy te wyliczenia są prawidłowe. Nie można jednak opatentować wynalazku, który jest niemożliwy do wykonania i zastosowania w świetle obowiązującej nauki (np. perpetum mobile). Opatentować można natomiast wynalazki, których wykonanie i użytkowanie mogłoby być niezgodne z prawem (np. rodzaje substancji niebezpiecznych). Sytuacja taka bardzo często ma miejsce w przemyśle farmaceutycznym i biotechnologicznym. Potencjalne leki patentuje się bowiem na wiele lat zanim zostaną one dopuszczone do stosowania na pacjentach (zanim przejdą testy kliniczne).

Nawiasem mówiąc większość nowych leków zalicza się do specjalnej kategorii wynalazków- tzw. wynalazków biotechnologicznych. Budzą one bardzo wiele kontrowersji zarówno w społeczeństwie, jak i wśród specjalistów zajmujących się Prawem Własności Przemysłowej, etyków oraz biznesmenów. Wiele kwestii dotyczących wynalazków biotechnologicznych nie jest jeszcze ostatecznie uregulowana i podlega ciągłym dyskusjom. Mimo to można podać następującą definicję wynalazku biotechnologicznego:

„Wynalazki biotechnologiczne są to wynalazki dotyczące wytworu składającego się z materiału biologicznego, zawierającego taki materiał, albo dotyczącego sposobu, za pomocą którego materiał biologiczny jest wytwarzany, przetwarzany lub wykorzystywany”¹.

Przykładami wynalazków biotechnologicznych mogą być

- enzymy, przeciwciała i inne białka,
- primery, geny, wektory i inne kwasy nukleinowe
- mikroorganizmy
- linie komórkowe
- zestawy (np. kity, zestawy diagnostyczne)
- leki, szczepionki i inne środki farmaceutyczne
- procesy fermentacyjne, metody izolacji i oczyszczania (białek, kwasów nukleinowych i innych substancji biologicznych), sposoby testowania i metody diagnostyczne in vitro, metody laboratoryjne takie jak np. PCR i inne sposoby przetwarzania materiału biologicznego (w tym metody inżynierii genetycznej).

Na koniec należy zaznaczyć, że nie wszystkie wytwory spełniające warunki wynalazku mogą być przedmiotem patentu. Wyłączone spod ochrony są:

- ciało ludzkie, ludzki płód i embrión, a także ludzkie komórki zarodkowe
- zwykle odkrycia elementów ciała ludzkiego (w tym sekwencji kwasów nukleinowych [np. genu], o ile nie wykaże się ich zastosowania [np. terapeutycznego])
- sposoby, których stosowanie obraża godność ludzką (np. sposób wytwarzania chimer z komórek ludzi i zwierząt)
- wynalazki sprzeczne z porządkiem publicznym, w tym:
 - sposoby klonowania ludzi
 - sposoby modyfikowania tożsamości genetycznej linii zarodkowej człowieka
 - stosowanie embriónów ludzkich do celów handlowych i przemysłowych (ta kwestia jest jeszcze szeroko dyskutowana w kontekście badań na embriónach mających zastosowanie terapeutyczne)
 - sposoby modyfikacji tożsamości genetycznej zwierząt, które mogą powodować u nich cierpienia, nie

przynosząc żadnych istotnych korzyści medycznych dla człowieka lub zwierzęcia oraz zwierzęta będące wynikiem zastosowania takich sposobów

Ponadto wyłączone spod ochrony są:

-odmiany roślin i zwierząt oraz czysto biologiczne sposoby hodowli roślin i zwierząt (są one chronione na podstawie odrębnych przepisów)

oraz

-sposoby leczenia ludzi i zwierząt oraz sposoby diagnostyki, w tym:

- sposoby chirurgiczne
- sposoby terapeutyczne
- sposoby diagnostyczne

Generalnie wyłączenie to sprowadza się do tego, że nie można patentować żadnych ww. czynności, czy sposobów związanych bezpośrednio (np. poprzez zabieg medyczny) z ciałem ludzkim. Dlatego same środki farmaceutyczne lub narzędzia medyczne są patentowalne. W niektórych przypadkach jest to jednak kwestia dyskusyjna. Np. wykonanie modelu zębów pacjenta w ustach można opatentować, jeśli same protezy wytwarzane są poza ciałem. Z drugiej strony sposób wytworzenia endoprotezy (wykonywany poza ciałem) nie jest patentowalny, jeśli wymaga etapu chirurgicznego, wykonanego w celu dokonania niezbędnych pomiarów.

Literatura

- 1) „Poradnik wynalazcy” pod redakcją Andrzeja Pyrży, wyd. Urząd Patentowy RP, Krajowa Izba Gospodarcza, Warszawa 2009
- 2) Skrypt „Ochrona własności intelektualnej- nauki biologiczne”, Rafał Witek, Uniwersytecki Ośrodek Transferu Technologii Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008
- 3) „Wynalazek biotechnologiczny. Przedmiot patentu”, Helena Żakowska-Henzler, Wydawnictwo naukowe Scholar, Warszawa 2006

Źródło:<http://innovation.nencki.gov.pl>

<http://laboratoria.net/biznes-i-przetargi/11880.html>

Informacje dnia: [4,7 mln Polaków cierpi na przewlekłą chorobę nerek Polacy o alternatywnych źródłach białka](#) [Po raz pierwszy pacjent z tytanowym sercem przeżył 100 dni](#) [Po raz pierwszy pacjent z tytanowym sercem przeżył 100 dni](#) [Dzień Liczby Pi](#) [Dwie kolejne osoby potencjalnie wyleczone z HIV](#) [4,7 mln Polaków cierpi na przewlekłą chorobę nerek Polacy o alternatywnych źródłach białka](#) [Po raz pierwszy pacjent z tytanowym sercem przeżył 100 dni](#) [Po raz pierwszy pacjent z tytanowym sercem przeżył 100 dni](#) [Dzień Liczby Pi](#) [Dwie kolejne osoby potencjalnie wyleczone z HIV](#) [4,7 mln Polaków cierpi na przewlekłą chorobę nerek Polacy o alternatywnych źródłach białka](#) [Po raz pierwszy pacjent z tytanowym sercem przeżył 100 dni](#) [Po raz pierwszy pacjent z tytanowym sercem przeżył 100 dni](#) [Dzień Liczby Pi](#) [Dwie kolejne osoby potencjalnie wyleczone z HIV](#)

Partnerzy